

Dienst MER
Koning Albert II laan 20 bus 8
1000 Brussel

uw kenmerk **	ons kenmerk ME 7105 07,1748	bijlagen **
vragen naar / e-mail Katia Nagels **	Telefoonnummer +32 479 799 382	datum 31 mei 2007

Betreft: Kennisgeving MER zandontginning Russendorp in Lommel door SCR Sibelco

Geachte,

Hierbij vindt U het gecoördineerde advies van het ANB (buitendienst Antwerpen en Limburg) en het INBO met betrekking tot de kennisgeving voor het opstellen van een milieueffectrapport voor de zandontginning Russendorp te Lommel door Sibelco.

Mogen wij U verzoeken met volgende richtlijnen rekening te willen houden bij de opstelling van het MER voor de discipline "fauna en flora":

Bereik van mer

Het MER dient uit te gaan van drie situaties in functie van de grondwatermodellering:

- het globaal effect van de reeds bestaande en vergunde groeven ten aanzien van de referentietoestand zonder groeven;
- het bijkomend effect van Russendorp ten aanzien van de vergunde groeven;
- cumulatief effect van Russendorp/Blauwe kei.

De reeds bestaande grondwaterdalingen, veroorzaakt door de exploitatie van de groeven, mogen immers nu in de zogenaamde nieuwe referentiesituatie niet gelijk gesteld worden aan "nul".

Tevens dient een korte samenvatting opgenomen te worden van de milieuvorwaarden van de reeds verleende vergunningen in het licht van grondwater/fauna en flora, de resultaten van monitoring hieromtrent. Relevant hierbij zijn onder meer de resultaten van de ecohydrologische studie.

Verantwoording

De zone van Russendorp is op het gewestplan aangeduid als uitbreiding voor ontginning. Deze gebieden zouden pas ontgonnen worden op voorwaarde dat de noodzaak tot exploitatie wordt bewezen en de voorziene zones optimaal geëxploiteerd zijn en op een bekwame ordelijke landschappelijk aanvaardbare manier zijn aangelegd. De eerste voorwaarde wordt in de kennisgeving besproken, maar de tweede voorwaarde komt nauwelijks aan bod.

In casu voor de bespreking van de effecten (fauna en flora) is een overzicht en stand van zaken van de inrichting en afwerking van de reeds vergunde groeven belangrijk. Vooral pok de stand van zaken van afwerking van de groeven bij eventuele aanvang van Russendorp; welke natuurtypen worden geacht in de verschillende groeven gerealiseerd te worden.

Verwijderd: wat is

Te beschouwen project

Het MER beschouwt enkel de ontginning van het Mol superieur omdat er onvoldoende boorgegevens voorhanden zijn. Het betreft een ontginning tot 2037. Er dient ons inziens echter wel duidelijkheid te zijn over de effecten van de winning van dit onderliggende zandpakket, te meer daar de geologie laat uitschijnen dat er tussen het Mol superieur en Mol inferieur een lignietlaag aanwezig is van 3 m dikte. Daarenboven wordt gesteld voor de ontginning in de Blauwe kei dat bij ontginning op langere termijn, wanneer de ontginning van het Mol inferieur (na 2036) wordt aangevat het evenwichtspeil in de groeve slechts zeer geleidelijk zal dalen om geleidelijk te resulteren in significante verdrogingseffecten. Dit effect dient grondig bestudeerd te worden zometert uitgesloten te worden. Het MER dient aan te geven of een verdere diepere zandwinning überhaupt nog te verantwoorden is in de verschillende groeven. Als oplossing wordt immers gesteld om De Diel (beïnvloed door verdroging) te irrigeren via het Postelvaartje. Maar het Postelvaartje staat onder druk door de winning van Russendorp ... Irrigatie is immers steeds een noodoplossing en afhankelijk van de aanvoer vanuit het kanaal. Rekening houdend met de laagwaterstrategie van de Dienst voor de Scheepvaart dient de haalbaarheid van een dergelijke maatregel onderzocht te worden.

Verwijderd: beschouwd

De rol van het Postelvaartje dient onderzocht te worden (functies?).

Waterpeil plas

Het MER bestudeert de effecten van de ontginning als een evenwichtsgroeve. Maar zolang per ton 1,5 m³ transportwater uit de groeve onttrokken wordt, is er van een evenwichtspeil géén sprake. Dit is relevant voor de eventuele verdrogingseffecten en heeft implicaties op de herstructurering. Waar wordt dit water geloosd (kanaal?).

De effecten van zogenaamde maatregelen van actief peilbeheer in de groeve Russendorp dienen onderzocht te worden naar andere synergetische effecten (versterking van verdroging in andere groeven). De eventuele beperkingen van actief peilbeheer dienen grondig onderzocht te worden (mat zijn de maximale marges zonder effecten te veroorzaken in andere groeven ...).

Faseringen

De verschillende faseringen dienen bekeken te worden ten aanzien van de voortgang van de fasen in de overige groeven (Maatheide, Blauwe kei, Donk, General Motors, ...) en de effecten op natuur. Dit is van belang om de cumulatieve effecten van de realisering van de nabestemmingen in de verschillende groeven te kunnen inschatten.

Herstructurering

De vrijheidsgraden voor herstructurering zijn beperkt, aangezien er gesteld wordt dat er ongeveer 2,15x10⁶ m³ afdekgrond ter beschikking is. Wat is de mogelijke ruimtelijke verdeling in een groeve van ongeveer 90ha. Wat is het maximum aan oeverzones (zones hoger dan 1m onder waterpeil) dat kan gecreëerd worden. Het reconstructieplan (gelijktijdig winnen en afwerken) is dan ook van cruciaal belang en dient geconcretiseerd te worden in de MER. Er wordt gesteld dat de westelijke zijde niet wordt afgewerkt omdat een eventuele uitbreiding van de groeve

dan niet wordt gehypotheekeerd. Uitbreiding in westelijke richting dient dan ook voorwerp te zijn van het MER!

Het is niet duidelijk wat bedoeld wordt met natuur (bos?) compensatieplan. Vanuit het standstil principe gaan we ervan uit dat natuurwaarden die aanwezig zijn en verloren gaan door de ontginning tegelijkertijd worden gerealiseerd. Hierbij dient onderzocht te worden of de "natuurcompensatie" gefaseerd wordt uitgevoerd, dan wel via een éénmalige "inrichting" wordt gerealiseerd. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de "rijpheid" van de aanwezige ecosystemen, de voorkomende soorten en de ontwikkelingstijd van het aanwezige ecosysteem.

Tijdsvenster

De ontginning van Russendorp en Blauwe kei dient tesamen bekeken te worden in relatie tot de tijdsvensters van de overige groeven (qua herstructurering en grondwatereffecten).

Ecohydrologisch onderzoek

De kennisgeving stelt dat: "Dit ecohydrologisch onderzoek kan uiteraard genuanceerd worden of gewijzigd worden omdat nu de effecten van cumulatie met de ontginning Russendorp worden bestudeerd". Uit deze stelling is te interpreteren dat met de resultaten van het uitgevoerde ecohydrologisch onderzoek niet objectief wordt omgesprongen, integendeel het onderzoek kan genuanceerd worden.

Er dient tevens duidelijkheid te bestaan over de effectgerichte maatregelen, in het bijzonder de afdwingbaarheid (juridisch), de technische haalbaarheid en ecologische keuze; dit is meer dat de mogelijkheden onderzoeken

Er wordt gesteld dat er bij winning in de Blauwe kei op een peil van 36,40 m TAW geen significante verdroging optreedt; hoe groot is de waterstandsval in dit geval. Effect van de toestroom van water berekenen via grondwatermodel om dit peil te handhaven. Vanwaar dient dit water te komen?

Alternatieven

- ° mee te nemen: nulalternatief
- ° wat is de reikwijdte van een eventueel alternatievenonderzoek: België, Europa, Wereldniveau?

Eveneens alternatieven te bekijken i.v.m. grootte /configuratie van de exploitatie rekening houdend met de grootte van de grondwatereffecten (terrein is hellend van ongeveer 46 m TAW tot 41 m TAW westzijde)

abiotische disciplines

Wat betreft de discipline grondwater is het noodzakelijk om de modelopbouw te specificeren in het MER, evenals de modelonzekerheden gezien het in principe een regionaal grondwatermodel is, waarbij de resultaten "gedetailleerd" gebruikt worden om effecten op vegetaties in te schatten. In de kwetsbare zones dienen de modelonnauwkeurigheden duidelijk aangegeven te worden (voornamelijk de leemten).

Er wordt voorgesteld om een bodemonderzoek uit te voeren naar de aard van de afdekgronden, in functie van de haalbaarheid van vegetatieontwikkeling en eventuele gestelde natuurdoelen.

Het hydrogeologisch model? wordt verder gebruikt op basis van de huidige inzichten. Afhankelijk van de reikwijdte van eventuele effecten lijkt het echter noodzakelijk om in de kwetsbare gebieden peilbuizen bij te plaatsen. Daarenboven is een TRA van de bestaande peilmetingen

Verwijderd: hydrodynamische model

noodzakelijk in relatie tot eventuele peilschommelingen in de verschillende plassen.

Gezien de oost-west stroming van het grondwater dient de impact op de waterkwaliteit in de groeve Russendorp bekeken te worden (met name intensieve landbouw ten oosten van Russendorp) en de eventuele verandering van de grondwaterkwaliteit in De Diel.

Doelstelling van het mathematische model is een sluitend hydrogeologisch bilan - is het dan bruikbaar als model voor effectvoorspelling ten aanzien van wijzigingen in het freatisch pakket (verdroging). O.i. is het berekenen van grondwaterstanden bij verschillende scenario's een even belangrijk doel en dit in functie van de effecten op natuur. Naast de effectieve invleed van de geplande ingrepen is het cumulatieve effect, met waterwinning van de VMW te Lommel te beschouwen.

Verwijderd: Cumulatieve

Verwijderd: en

Indien de waterkwaliteit van het Postelvaartje niet gekend is dient dit gemeten te worden, hierbij dient ook de waterkwaliteit van de Diel onderzocht te worden in functie van de ecologische effecten/haalbaarheid van irrigatie.

Fauna en flora

De reikwijdte van de discipline fauna en flora is veel groter; er dient immers eveneens aandacht besteed te worden aan de impact op de ecologische relaties (heide/bossystemen Pijnven, militair domein en Postel, NL gebieden). Eveneens dient dit effect cumulatief beschouwd te worden (verdichting door uitbreiding industrie, ...).

Het effect van de plassen op avifauna (watervogeltellingen!) en de impact op voedselarme systemen in de nabijheid door de druk van watervogels. De avifauna dient niet alleen in het projectgebied te worden bekeken, maar ook in bvb. De Diel

Verwijderd: ¶

De waarde van het boscysteem dient onderzocht te worden; compensatie kan vanuit ecologische invalshoek meer zijn dan de juridisch voorziene. In het MER ligt de nadruk op de ecologische invalshoek

Binnen de contour van grondwaterstands dalingen dienen de vegetatietypen in kaart gebracht te worden middels terreinbezoek; indien in SBZ gelegen indeling conform handleiding INBO in habitattypen. De standplaatsen van de grondwaterafhankelijke vegetaties dienen onderzocht te worden.

Inventarisaties voor libellen en dagvlinders op terrein, ook naar voorkomende vissoorten (o.m. modderkruiper).

Verwijderd: Avifauna: niet alleen projectgebied, ook de Diel ¶

Te onderzoeken effectgroepen fauna en flora:

- habitatverlies in situ
- verdroging/vernatting
- ecologische relaties
- herstel ter plaatse, herstel elders
- abiotische wijzigingen (waterkwaliteit, grondwaterstroming)

De kwetsbaarheidskaarten zijn niet meer up-to-date. Als alternatief dienen kaarten opgesteld te worden met overlay contouren grondwaterstands dalingen (GVG, GHG, GLG) en de gevoeligheid van de vegetatietypen voor verdroging. De wijze waarop Natles precies wordt ingezet om de effecten te berekenen is niet voldoende duidelijk en moet geëxpliciteerd worden; het gebruik van het model in Vlaanderen heeft beperkingen, gezien de calibratie van het model op Nederlandse gegevens

Verwijderd: Er

en schaal waarop het gebruikt wordt. Eventueel kan het Vlaamse model NICHE ingezet worden voor verdroging en vernatting i.p.v. expert judgement. Hiertoe is evenwel overleg met het INBO noodzakelijk. Bij gebruik andere modellen dienen de leemten of de criteria van de beslissleutel duidelijk gemaakt te worden.

Er wordt voorgesteld om na een eerste doorrekening van de effecten met het grondwatermodel (worst case situatie - volledige ontginning?) na te gaan welke grondwatergevoelige gebieden binnen de aandacht vallen (verdroging/vernatting). Hiervoor is een overleg ANB/INBO noodzakelijk. Afhankelijk hiervan kan beslist worden voor plaatsen bijkomende peilbuizen, bodemonderzoek, standplaatsonderzoek, ...

Fauna en flora (deel 6.1): ontbrak in het exemplaar toegestuurd aan ANB, Limburg.

- beoordelingskader: definiëring wat tijdelijk biotoopverlies is; indien dit 30 jaar is dan is dit eveneens een belangrijk negatief effect. Een tijdelijk effect beschouwen we enkel als beperkt negatief effect bij bijvoorbeeld werfwegen, leidingaanleg, ...
- geluid: vlarem normen in N-gebied? 40 dB(A)
-
-

Verwijderd: beperkingen van Natles, gezien calibratie model op Nederlandse gegevens en schaal gebruik model

Mogen wij U verzoeken met hoger staande bemerkingen rekening te houden en deze te integreren in de richtlijnen MER.

Met vriendelijke groeten

Filiep Cardoen
cel beleid, centrale diensten